

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

An Monasterium ex delicto Religiosi & ex eius contractibus obligetur.
punct. 16.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

tus irritet, aut contradicat. At contractus circa temporalia abque praelati consensu est non solum contra regulam, sed contra votum, ergo nullam obligationem inducit. Secus vero est de contractu circa actiones personales, qui est fit absque voluntate superioris, non inde inferri esse contra ipsam, nec contra regulam, ac proinde obligare potest, dum Praelatus non irritat.

4. Qua facta distinctione facile solvuntur vtriusque sententiae fundamenta, quatenus nostrae doctrinae contradicere videntur. Ad primum primae sententiae respondeo religiosum non habere velle, vel nolle, quod superioris subiectum non sit, ac illi subiectum, & subordinatum optime habere potest. Ad secundum concedo, legem resistere contractui sine voluntate superioris inuito à religioso circa temporalia bona, secus circa operationes personales. Ad primum secundae sententiae concedo, inter votum, & promissionem homini factam circa actiones personales non adesse discrimen, secus circa bona temporalia, quorum dispositio voto paupertatis prohibetur. Deinde negari potest inter votum, & promissionem homini factam non adesse discrimen, siquidem votum etiam ex licentia superioris emissum irritari potest, secus promissio homini facta. Ad secundum concedo fideiussores adhibendum ad securitatem illius contractus non obligari ob rationem ibi factam, quia principali non obligato, accessorij obligatio subsistere non potest. Neque hoc est inconueniens, quia ferè semper fideiussores assumpti induit personam principalis debitoris, & de debito alieno facit proprium renunciando beneficio excussionis concessio in Auth. *presenti, C. de fideiussores*, vel in eadem scriptura se vt principalem debitorem obligando. Quo casu, (esto principalis nulla obligatione teneatur stare contractui) fideiussores obligatus manebit. Ad vltimum negamus nullam esse legem resistentem his contractibus, siquidem est lex diuina, & naturalis ex obligatione voti orta, approbataque in *c. non dicatis, 12. q. 1.*

5. Limitanda est nostra conclusio, ne procedat in contractu stipulationis pro monasterio factae, qui validus est, dum monasterium non contradicit, vt deciditur expressè, in *§. si quis alij, inst. de iur. lib. stipulationib. & lex regia, 17. tit. 11. p. 5.* & tradunt post alios Nau, *com. 2. de Regul. n. 31.* Tapia Auth. *ingressi, verbo sua, c. 7. n. 5. C. de sacrosanct. Eccles. Sanch. lib. 7. sum. capitul. 31. n. 32.* Et ratio huius conclusionis est manifestae; quia haec stipulatio in fauorem monasterij cedit in cuius vtilitatem praesumitur fieri donationem. An autem hic religiosus carens licentia stipulandi peccet, si pro monasterio stipuletur? Respondet Sanch. *d. c. 31. n. 34.* esse peccatum, sed non mortale, si accipit animo non sibi querendi, aut retinendi, sed monasterio, quia nec donanti, nec monasterio damnum inferit, sed in eius vtilitatem cedit. At ego credo nullum peccatum esse, tum quia ad hanc stipulationem faciendam tacite à iure ob monasterij fauorem concessa est cuiilibet religioso facultas in *d. §. si quis alij, inst. de iur. lib. stipul.* Et praeterea quia peccatum esse non potest, nisi quia voto paupertatis aduersetur: ac haec stipulatio, vt ipsemet Sanch. indicat, contra paupertatem non est, cum media illa acceptatione non sibi, sed monasterio rem donatam quaerat. Quod si alteri à monasterio religioso stipuletur, nulla est stipulatio, quia nullibi est concessa religioso facultas alteri stipulandi abique eius mandato. At si mandatum dedit (inquit Sanch. *d. c. 31. n. 32.*) actio non acquiritur mandati, sed monasterio cui omnes religiosi actiones subduntur; tenebitur tamen monasterium hanc actionem mandanti cedere, argumto fieri fructuati, cuius stipulatio pro alio facta domino cedit teneatur tamen dominus cedere actionem mandanti.

6. Sed extra hunc contractum stipulationis, dubium est; an contrahens circa temporalia cum religioso nullam à suo praelato licentiam habente teneatur stare contractui expectareque consensum, vel dissentium monasterij, vt resistere possit. Afirmat Sanch. pluribus relatis, *lib. 7. c. 31. n. 28.* sed ferè omnes de contractu stipulationis pro monasterio factae loquuntur. Mouetur quia religioso concedendum est, vt gaudeat priuilegio minoris, & pupilli, qui si contrahant abique autoritate tutoris, vel curatoris contractus ex parte sua claudicat, quia ei stare non tenentur, ac cum illo contrahens obligati sunt vt, vt deciditur, *inst. de auth. tutorum, in fine prim. & leg. Iulian. §. si quis à pupillo ff. de actionib. empti.* Item contrahentem cum Ecclesia abique debita solemnitate communiter Doctores sentiunt obligatum esse stare contractui, nec posse resistere, quousq; Ecclesia dissentiat, agere tamen posse, ne sit in suspensio, vt consensum, vel dissentium explicet, sicuti pluribus relatis docet Sarmiento *de relictibus Eccles. p. 1. c. 2. n. 19.* At in praesenti contrahens cum religioso censetur cum Ecclesia contrahere. Ergo tenetur stare contractui, tamen si religiosus ob defectum solemnitatis in illo contractu requisitae stare non teneatur. Ex qua doctrina optime inferit Sanch. *d. c. 31. n. 29.* religiosum sic contrahentem cum eo, qui nescius esset se monasterio approbanti contractum manere obligatum peccare mortaliter, cum tamen nec religiosus, nec monasterium obli-

gationem vllam verbeat, quia est grauis deceptio. 7. Caterum superius censeo sic contrahentem nullam obligationem habere standi contractui, sed posse pro libito resistere. Moueor; quia regula generalis est in contractibus aequalitatem inter contrahentes seruandam esse à qua regula non inuenitur exceptus contractus cum religioso factus sine praelati licentia, imo neque videtur contentiens haec exceptio, ne violationi paupertatis, & deceptioi contrahentium faueat. Neque argumentum desumptum ex pupillo, & minore, & ex Ecclesia vrget, quia in priuilegiis praecipue à iure exorbitantibus non est facienda extensio de vno casu ad alium, etiam si militet eadem ratio concessionis, vt late probauit, *Tract. de legib. disp. 4. punct. 13. n. 4.* Quinimo in praesenti diuersa ratio est, nam contractibus pupilli, & minoris conceditur illud priuilegium in odium contrahentium, qui praesumuntur intendisse pupillos, & minores decipere, vt pote aptos decipi ob aetatis defectum. At hac consideratio in contractibus cum religioso locum habere non potest, cum potius debeat praesumi religiosum voluisse secum contrahentes decipere, quam e contra. Item Ecclesiae contractibus conceditur priuilegium, quia ex parte sua culpa esse non potest, secus est in religioso, qui nomine suo contrahit, & non nomine conuentus neque sic contractus debet dici contractus Ecclesiae, licet sit à persona Ecclesiastica, neque illius priuilegio gaudere; aliis quoties beneficiatus in suis contractibus singularibus velle decipere contrahentes, gaudeat priuilegio contractibus Ecclesiae concessio, quod falsissimum est. Rationi ergo, & veritati iuris consonum est asserere hos contractus ex nulla parte obligationem aliquam inducere, sed esse prius irritos, & nullos, & ita docet Less. *lib. 2. de iust. c. 41. d. 12. n. 90.*

PUNCTVM XVI.

An monasterium ex delicto religiosi, & eius contractibus obligetur.

SVMMARIVM.

- 1 Ex delicto religiosi etiam praelati non obligatur monasterium.
- 2 Ex contractibus ante professionem obligatur monasterium pro vicibus hereditatis tantum.
- 3 Ex bonis occasione monachi professi monasteria prouenientibus, communis est sententia obligari monasterium satisfacere, sed non caret difficultate.
- 4 Ex contractibus post professionem nulla est obligatio monasterii.
- 5 Qualiter ex contractu religiosi extra claustra commoranti obligetur monasterium.
- 6 Qualiter ex contractu praelati.
- 7 An religiosus teneatur soluere mutuum male consumptum, & ex quibus bonis.

1. Errum est ex delicto religiosi etiam praelati monasterij nullam contrahere satisfaciendi obligationem, nisi quatenus ex illo delicto aliquid commodum perceperit, deciditur expressè, *c. si Episc. 16. q. 6. & reg. delictum, 76. de Regul. in 6. & tradit Gloss. vlt. leg. si quis in tantam, C. unde. vii. Nau. com. 2. de Regul. n. 62.* Lessius, *lib. 2. c. 42. dub. 11. n. 90.* Molina, *d. de iust. disp. 140. circa finem, vlt. monasterium, Sanch. lib. 7. c. 31. n. 11.* Neque obstat dominium teneri de delicto serui, tamen eo ignorante commiserit, *§. inf. de Moralib. actionib. & leg. quod si minor, §. seruus de Minorib.* quia seruus vt pote pretio estimabilis tradi potest pro noxa, secus religiosus qui liber homo est, & facit pro nulla noxa commutari potest, iuxta *leg. liber homo ff. Ad leg. Aquilian. & leg. inter stipulantes, §. sacramenta ff. de verb. obligat.* Notanter dixi, nisi ex illo delicto aliquid commodum monasterium perciperit, vt si ex religioso furto ditius monasterium esset, quia tunc monasterium ratione rei acceptae satisfacere tenetur. Religiosum vero, si peculium habeat non est dubium, ex illo obligatum esse satisfacere, illoque non satisfaciente obligari posse monasterium, vt ex illo peculio satisfactionem exhibeat, sicut obligatur pater de dolo filij, quatenus est in eius peculio Nau. *d. com. 2. de Regul. n. 62.*

2. At si loquamur de contractibus à religioso inuito distinctio facienda est de contractibus ante professionem, vel post professionem celebratis. In de contractibus ex expressa vel tacita prolata licentia, vel sine ipsa. Si sermo sit de contractibus ante professionem, monasterium est solam obligationem habet satisfaciendi, quatenus bona religioso accepit, quia cum illo onere in monasterium translata sunt, eaque de causa haec obligatio bona excedere non debet, si aliis relatis docuit Sanch. *lib. 7. c. 31. n. 3.*

3. Difficultas autem est, an si ex supradictis bonis non fiat integra debitorum solutio, teneatur monasterium ex hereditate, donatione, vel legato occasione monachi sibi postmodum proueniente satisfacere, vel ex his, quae suo labore, & industria monachus acquirat. Afirmant Felin. *c. cum l. & A. de Sententia, & re iudicata Bertrand. conf. 22. n. 5. vol. 7.* Monal. *conf. 30. n. 8. & 8. vol. 2. Azor. 1. 1. inst. moral. lib. 12. c. 10. q. 8. & indicat Tapia*

§. I.

Bona acquisita durante professione prioris religionis tecum deferre non potes.

S V M M A R I V M.

- 1 Acquisita durante prioris religionis professione nullatenus deferre potes.
- 2 Proponitur obiectio, & eius occasione explicatur, an libros an scripta, an instrumenta artis tecum deferre possis.
- 3 Hæreditas, & legatum plene priori religioni acquisita tecum non potes deferre.
- 4 Sed quid si delata tibi sit hæreditas tempore prioris religionis, & non adisti secundam religionem adire posse plures probabiliter censent.
- 5 Sed oppositum verius est.
- 6 Quod efficacius procedit in maioribus Hispaniæ.
- 7 Si deferatur tibi existenti in religione minorum hæreditas, non potes eam adire translatam ad religionem capacem succedendi.
- 8 Idem est, si eo tempore instituaris hæres, tamen tempore mortis testatoris capax sis successiois.
- 9 Si tibi in seculo commoranti deferatur hæreditas, & transmissa ad religionem incapacem, si ante aditionem factus sis Episcopus, affirmat Sanchez, & alij te posse hæreditatem adire.
- 10 Verius est oppositum.
- 11 Non est idem dicendum in substitutione.
- 12 Si professus religionem incapacem instituaris absolute, nulla est institutio: si sub conditione, spectandum est tempus implere conditionis.
- 13 Contrarium procedit in donationibus, & promissionibus sub conditione casuali, & non potestativa.

1. Communis est sententia te nullo modo posse deferre bona, quæ in priori religione quovis titulo acquisisti, nempe tua industria, labore, donatione, successione, aut legato, siue transeat ad laxiorem religionem, siue ad strictiorem, sic ex communi sententia tradit Nauarr. *Com. 4. de Reg. n. 24. vel. 11. & conf. 55. de Reg. in 2. edit. Con. c. 1. à n. 20. de test. Surdus de aliment. c. 9. q. 27. n. 8. Mol. t. 1. disp. 140. circa fin. vers. quando religiosus. Suar. t. 4. de vel. tr. 8. lib. 3. c. 13. n. 2.* Ratio est, quia omnia illa bona sunt priori religioni absolute quaesita iure sic disponente; at nullum est ius disponens bona priori religioni quaesita in nouiter assumptam transferri. Ergo asserendum non est, & confirmari potest exemplo ferui, cui religiosus comparatur, qui ex vnius dominio in alium transiens, non obinde transfert acquisita durante prioris seruitute, quia dominio absolute, & absque vlla conditione quaesita iure.

2. Dices inde inferri te non posse deferre vestes, nec libros, aut instrumenta artis, quibus vteris; neque tua scripta, quia omnia hæc sunt præcio æstimabilia, & religioni priori absolute quaesita.

Concedenda est sequela per se; at ex tacito consensu prioris religionis, & consuetudine recepta temperatur. Et quidem vestes dupliciter ferre non est tibi permittitur, simplices vero permittuntur, ne nudus, vel indecenter incedas. Neque secunda religio obligatur facta professione hæc vestimenta restituere priori (esto ad id a priori religione per se obligari posset) ne notam auaritiæ contrahat. Suar. *d. 1. 4. de vel. tr. 8. lib. 3. c. 13. nu. 8.* Sanchez. *lib. 7. dec. c. 32. n. 13. de libris est res indubitata tecum ferre non posses, quamuis à tuis cognatis accepisset, licentiam, & facultatem illis vendi habueris, quia hæc licentia reuocari potest, & de facto reuocata censetur cum ad aliam religionem transis. Non enim est præsumendum concedi pro vsu extra religionem. Et idem est de quolibet alio peculio, sic Suar. *d. c. 13. n. 9.* Sanchez. loquens generaliter de omni peculio, *c. 32. n. 14.* De tuis scriptis est aliqualis difficultas eo quod hæc omnino necessaria sint ad scientiam, & doctrinam in religione comparatam conseruandam; cum ergo tecum scientiam deferre possis, poteris & hæc scripta vitæ illi accessoria. Propter hoc argumentum non audet Suar. *d. c. 13. n. 10. in fin. condemnare, et cum qui ea scripta vnica, & singularia deferret, præcipue si eo animo deferat, vt cum primam abque graui incommodo potuerit priori religioni restituere, præstet. Nihilominus communis sententia, vt implet Suar. testatur æque obligat hæc scripta priori religioni relinquere ac alia bona, ita vt tecum deferre non possis nisi sint priori religioni inutilia, vel ex tacito prælati consensu, Nau. *conf. 35. de reg. 2. edit. n. 10. Man. Rodr. t. 2. q. reg. 9. 79. art. 2. in fin.* Aliquis extendet hanc doctrinam ad instrumenta artis, quæ etiam videntur esse pars scientiæ cum sine illis exerceri ars non possit. Sed immerito, tum quia non excitant scientiæ, sicut scripta, sed solum vsui illius deferuntur. Tum quia facilius alia similia inueniuntur. Quod si aliqua instrumenta essent ita exquisita, quæ absque magno labore, & difficultate inuenire non possis, credit, Suar. *d. c. 13. in fin. debe-***

Tapia auth. *ingressi, C. de sacros. Eccl. c. 18. n. 5. Molin. t. 1. de iust. disp. 140. vers. eo ipso.* Sanchez. eos referens. *lib. 7. c. 31. n. 4.* Mouentur quia per professionem iuri creditorum derogatum non est. At ante professionem obligauerat religiosus ex illis bonis creditoribus satisfacere. Ergo eandem obligationem subire debet monasterium ea bona accipiens. Cæterum hæc sententia difficultate non caret: pluribus namque doctoribus firmatum relinquimus *disp. 1. pun. 7. §. 4. debitorem, cui non subest spes breui tempore latifaciendi creditoribus posse religionem ingredi cedendo bonis, & quæ cessione facta, & religionis ingressu debita omnia extinguere, neque prælatum obligatum esse facultatem concedere, vt manibus laboraret in creditorum satisfactionem; neque ea facultate concessa ipse religiosus laborare teneretur. Ergo monasterium ex bonis occasione religiosi post professionem acquisitis satisfacere creditoribus non tenetur. Tum quia debita sunt extincta. Tum quia illa bona religioso non acquiruntur, vt exinde onus creditoribus satisfaciendi accipiant, & sub eo onere in monasterium transferantur, sed immediate acquiruntur monasterio, quod non ex persona religiosi, sed ex bonis ab illo acceptis, & sub eo onere obligationem satisfaciendi creditoribus habet. Hæc dispositionis gratia dicta sunt, aliis desinenda committimus.*

4. Quod si sermo sit de contrahibus post professionem in itis; regula est ab omnibus recepta, monasterium nullam obligationem habere, si absque eius expresso, vel tacito consensu celebrati sunt, nisi forte ex illis dicitur factum fuerit, quia tunc ratione rei acceptæ obligationem habet. At si ex eius legitimo consensu expresso, vel tacito sint celebrati contractus non est dubium, monasterium obligatum esse, quia eius nomine facti sunt.

5. Hinc deducitur religiosum extra monasterium ex legitima licentia commorantem, ibique mutuum accipientem ad sibi necessaria suppeditanda iuxta vsum, & consuetudinem suam religionis obligatum monasterium eo mutuo, quia ex eius tacito consensu acceptum est, concedens enim religioso licentiam viuendi extra monasterium, concedit ea sine quibus commodè vitam transigere non potest. Et ita docent post alios antiquiores Nauari. *comment. 2. de Regul. Surd. de alimentis priu. 97. n. 2. §. 6. Azor. t. 1. inf. moral. lib. 12. c. 11. q. 11.* Quia illos in ius communis opinioibus *q. 446. n. 15.* Sanchez. alios plures referens, *lib. 7. sum. c. 31. n. 15. & 16.* optime addit posse libros, aliaque suppellectilia pro securitate mutui obligare; si id necessarium sit, quia nomine conuenit, hæc omnia sunt. Notanter dixi, si mutuum accipiat ad sibi necessaria suppeditanda iuxta vsum, & consuetudinem suam relig. si enim ad sumptus excedentes hæc terminum acciperet, conuenus non obligaretur; quia nec censetur, nec potest consentire. Sanchez. *d. c. 31. n. 17.*

6. Quod dictum est de religioso priuato dicendum est de prælato bona conuentus ad ministrantes posse inquam pro utilitate conuentus mutui accipere, & ad illius securitatem bona conuentus consensu. Cui obligationi non obstat, etiam postea mutata voluntate in varios vsus mutuum expendat, quia hæc praua distributio non tollit, quin mutuum nomine conuentus acceptum sit, & proinde conuentus obligetur. At si tempore quo mutuum accipit, eo sine accipiat, vt in vsus conuentui minime conuenientes distribuatur, vt persona particularis procedit, neque conuentus obligatur, tamen voluntate mutata in utilitatem conuentus mutuum expendat. Sic Tapia Auth. *ingressi, C. de sacros. Eccl. verbo sita c. 18. n. 5. Sanchez. lib. 7. c. 31. n. 23.*

7. Sed inquires, qualiter religiosus teneatur soluere mutuum male consumptum? At qui cum exculat solutione; eo quod filiofamilias comparatur, qui vanè mutuum expenset non tenetur soluere. *§. pen. infir. quod cum eo qui in aliena potest, & leg. 1. & seqq. C. ad Macedonianum.* Sed est exculatio absque vilo fundamento: nam esto religiosus filiofamilias, & laborationem; non inde inferitur omnia privilegia filiofamilias concessa religiosis concessa esse, præcipue cum adest diueria ratio: nam filiofamilias conceditur, ne mutuum acceptum, & male expensum soluat, ne mortem patris, cui successurus est, caperet, causa illud soluedi, quæ ratio cessat in religioso, qui nec prælati, nec conuentui succedere potest. Dicendum ergo est religiosum obligatum esse soluere mutuum acceptum, & male expensum vel ratione contractus, si validus fuit, vel ratione iniuste acceptiois, si nullus exitit. Sic Zebal. *com. opin. q. 446. n. 19.* Sanchez. *lib. 7. sum. c. 31. n. 22. fin.* Bona autem, ex quibus hæc solutio faciendæ est, sunt ea, quorum religiosus liberam a prælati dispositionem habet, vt de constat.

PUNCTVM XVII.

An ex vna religione ad aliam transiens possit deferre bona priori religioni acquisita?

Sermo est de transitu licito, & valido, quo obligatio ad priorem religionem extinguitur. Deinde de bonis, quæ tempore prioris ingressus tecum relig. detulisti, & de bonis post illum ingressum religioni, occasione tui acquisitis.